

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

อัญชลิกา ผิวเพชร¹

ดร.นุชนา เหลืองอังกุล²

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บังอร กุมพล³

บทคัดย่อ

จิตสาธารณะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคม เป็นการพัฒนาจิตใจให้เจริญตามทันเทคโนโลยี ถ้าคนในสังคมขาดจิตสาธารณะจะมีผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัวชุมชน องค์กร ประเทศและโลก การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน และเพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนจำนวน 1,085 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 แบบวัดจิตสาธารณะ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .317 ถึง .759 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .953 ฉบับที่ 2 แบบวัดปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะ มี 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบวัดคุณธรรมจริยธรรม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .352 ถึง .729 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .953 ตอนที่ 2 แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .421 ถึง .699 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .895 ตอนที่ 3 แบบวัดพฤติกรรมการสอนของครู มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .388 ถึง .787 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .926 ตอนที่ 4 แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .457 ถึง .654 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .885 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เส้นทางแบบพี เอ แอล (Path Analysis with LISREL)

ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. โมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($X^2 = 53.61$, $df = 58$, $p = 0.639$) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.995 ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.000

¹มหาบัณฑิต สาขาการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อจิตสาธารณะของนักเรียน คือ คุณธรรมจริยธรรม

2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อจิตสาธารณะของนักเรียนต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาเอ็ด เซต ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้แก่ พฤติกรรมการสอนของครูและการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อจิตสาธารณะของนักเรียนได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์

โดยสรุป ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะ ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรม ความฉลาดทางอารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและพฤติกรรมการสอนของครู ดังนั้นการที่จะพัฒนาพฤติกรรมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะต้องได้รับความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนช่วยดูแลป้องกันและแนะนำแนวทาง

คำสำคัญ : จิตสาธารณะ, คุณธรรมจริยธรรม, ความฉลาดทางอารมณ์, การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย พฤติกรรมการสอนของครู

The Factors that Influenced Mattayomsuksa 4 Students' Public-Mindedness in the Schools under the Jurisdiction of the Basic Education Commission in the Upper Northeastern Part.

Anchalika Pewpet¹

Nuchwana Luangangoon²

Bang-on Kumpol³

Abstract

The study was conducted to investigate the factors that influenced Mattayomsuksa 4 students' public-mindedness in the schools of the upper northeastern part, and to develop and investigate the accuracy of the model of the factors that influenced Mattayomsuksa 4 students' public-mindedness in the schools of the upper northeastern part. The sample of the study, through the multi-stage sampling, consisted of 1,085 Mattayomsuksa 4 students who were studying in semester 2 academic year 2010. The research instruments used in the study consisted of 2 types of tests. The first one was the public-mindedness test with the item discrimination from .371 to .759 and the reliability of .953. The second one assessed the factors that influenced public-mindedness. It consisted of 4 sections. The first section was the test of morality and ethical practice with the item discrimination from .352 to .792 and the reliability of .953. The second one was the emotion quotient test with the discrimination from .421 to .699 and the reliability of .895. The third one was the test of teacher's teaching behavior with the item discrimination from .388 to .787 and the reliability of .926. And the forth one was the test of parental childcare based on the principles of democracy with the item discrimination from .457 to .654 and the reliability of .885. The data was analyzed by using the PLA (Path Analysis with LISREL).

The findings were as follows:

1. The model of the factors that influenced Mattayomsuksa 4 students' public-mindedness in the schools of the upper northeastern part revealed accordingly with the empirical data ($X^2 = 53.61$, $df = 58$, $p = 0.639$). Likewise, the data revealed the GFI of 0.995, the AGFI of 0.983, the RMSEA of 0.000, and the SRMR of 0.0116.

¹ M.Ed. (Educational Research) Faculty of Education Mahasarakham University

² Associate Professor Faculty of Education Mahasarakham University

³ Assist. Faculty of science Mahasarakham University

2. The factors that influenced Mattayomsuksa 4 students' public-mindedness in the schools of the upper northeastern part were categorized as stated in the following.

2.1 The factors that directly influenced Mattayomsuksa 4 students' public-mindedness in the schools of the upper northeastern part were morality and ethical practice.

2.2 The factors that directly and indirectly influenced Mattayomsuksa 4 students' public-mindedness in the schools of the upper northeastern part were teacher's teaching behavior and the parental childcare based on the principles of democracy.

2.3 The factors that directly influenced Mattayomsuksa 4 students' public-mindedness in the schools of upper northeastern part was emotion quotient.

In conclusion, the factors that engendered public-mindedness were morality, ethical practice, emotion quotient, parental childcare based on the principles of democracy, teacher's teaching behavior and other factors. In order to implant students with public-mindedness, the cooperation between school and home is needed to guide students so as to make them equipped with qualified characteristics and live happily in society.

Keywords : Public-Mindedness, morality, emotion quotient , parental childcare based on the principles of democracy, teacher's teaching behavior

บทนำ

จิตสำนึกสาธารณะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง ผู้คนต่างมุ่งหวังในการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง เพิกเฉยต่อส่วนรวมไม่ช่วยกันรักษาสมบัติ สิ่งของ สถานที่ที่เป็นทรัพย์สินสาธารณะหรือแม้กระทั่งการไม่สนใจรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาส่วนรวมและเฉยชากับเหตุการณ์ที่ไม่กระทบถึงตนแสดงถึงการขาดจิตสาธารณะ (สือพลิง. 2542) ลักษณะของบุคคลที่มีจิตสาธารณะจะรู้จักการเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มจะคำนึงประโยชน์ส่วนรวมมีการใช้ของส่วนรวมอย่างรับผิดชอบมีการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้และมีการเคารพสิทธิในการใช้สาธารณะสมบัติของผู้อื่น (ชาย โปสิตาและคณะ. 2540) ดังนั้นจึงควรปลูกฝังส่งเสริมและพัฒนาจิตสาธารณะให้มากยิ่งขึ้นในสังคมไทยเพราะจิตสาธารณะเป็นเรื่องของจิตใจเป็นความรู้สึกนึกคิดภายในบุคคลที่เกิดขึ้นได้และเกิดขึ้นโดยการเรียนรู้ จิตสำนึกเมื่อเกิดขึ้นแล้วยากนักที่จะหยุดหรือหมดหายไป คนที่มีจิตสำนึกที่ดีด้านใดจะประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับจิตสำนึกของตนและใช้จิตสำนึกด้านนั้น ๆ ของตนเพื่อประโยชน์ต่อสิ่งต่าง ๆ ตามมา (สมพงษ์ สิงหะพล. 2542 : 15-16) การศึกษาจิตสาธารณะจะมุ่งเน้นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อของบุคคลในสังคมต่อสาธารณะสมบัติเป็นคุณธรรมสำหรับส่วนรวม ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Public Mind” ความพยายามในการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในสังคมไทยในปัจจุบัน ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 คือ ให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และ สร้างสิ่งที่ดีงามให้แก่สังคม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 5) เพื่อความมั่นใจว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าวจะเกิดขึ้นกับผู้เรียนในระดับสถานศึกษา จึงกำหนดไว้ในมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 1 ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนมีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละเพื่อส่วนรวมและตัวบ่งชี้ที่ 5 ว่าผู้เรียนประหยักรู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า (กรมวิชาการ. 2540 : 6) นอกจากนั้นยังกำหนดไว้ในการประเมินสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในการประเมินจากภายนอกมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ตัวบ่งชี้ที่ 4 กำหนดว่าผู้เรียนมีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และไม่เห็นแก่ตัว ตัวบ่งชี้ที่ 5 ว่าผู้เรียนมีความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ตัวบ่งชี้ที่ 6 ว่าผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษา หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษานั้น ได้ให้ความสำคัญกับการมีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การรู้จักดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม รวมถึงการรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติถ้าบุคคลมีจิตสำนึกสาธารณะบกพร่องมีน้อยหรือขาดไปจะมีผลกระทบต่อหลายระดับทั้งต่อตนเอง ครอบครัว สังคม ชุมชน ประเทศชาติและมีผลต่อระดับโลกตามมา (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม. 2543 : 21-29)

ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ ของเยาวชนซึ่งผู้วิจัยได้ปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถือว่าเป็นเยาวชนที่สำคัญเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของการเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตพบว่า นักเรียนในช่วงชั้นนี้ขาดจิตสาธารณะหลายด้าน อาทิ ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน เพื่อส่วนรวมไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน ทำลายสาธารณะสมบัติ นำสิ่งของที่เป็นสาธารณะสมบัติไปเป็นของตัวเองปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่น ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะทั้งสิ้น (สุดชาติ จักรพิสุทธิ์. 2544 : 22-23) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าการมีคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเสียสละ ความประหยัด ความเมตตา กรุณา แรงจูงใจและพฤติกรรมการสอนของครูส่งผลให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ

แตกต่างกันเล็กน้อยเพียงใด เมื่อทราบว่าปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมามีผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน เพื่อให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะของเยาวชนในสังคมให้สูงขึ้นเพื่อความเจริญและสงบสุขของประเทศชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 คือ คุณธรรม จริยธรรม ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 คือ ความฉลาดทางอารมณ์ ตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและพฤติกรรมการสอนของครู
2. โมเดลที่พัฒนาแล้วประกอบด้วยคุณธรรมจริยธรรม พฤติกรรมการสอนของครู การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและความฉลาดทางอารมณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จำนวน 61,068 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 1,085 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ตัวแปรแฝงคุณธรรมจริยธรรม ตัวแปรแฝงความฉลาดทางอารมณ์ ตัวแปรแฝงการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและตัวแปรแฝงพฤติกรรมการสอนของครู
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ตัวแปรแฝงจิตสาธารณะ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีหนึ่งชนิด แบ่งเป็น 5 ตอน คือ
 - 1.1 ตอนที่ 1 แบบวัดจิตสาธารณะมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .317 ถึง .759 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .953
 - 1.2 ตอนที่ 2 แบบวัดคุณธรรมจริยธรรม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .352 ถึง .729 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .953

1.3 ตอนที่ 3 แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .421 ถึง .699 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .895

1.4 ตอนที่ 4 แบบวัดพฤติกรรมการสอนของครู มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .388 ถึง .787 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .926

1.5 ตอนที่ 5 แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .457 ถึง .654 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .885

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความร่วมมือจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 โดยใช้แบบวัดปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะ และแบบวัดจิตสาธารณะด้วยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จทุกโรงเรียนแล้ว ดำเนินการตรวจสอบความเรียบร้อยของข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

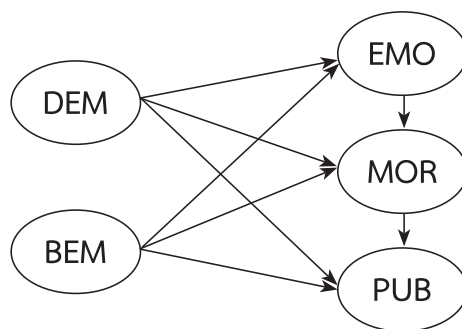
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์สาเหตุแบบพัต เอ แอล (Path Analysis with LISREL)

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
 - 1.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อจิตสาธารณะของนักเรียน คือ คุณธรรมจริยธรรม
 - 1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อจิตสาธารณะของนักเรียนต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาเอ็ด เซต ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้แก่ พฤติกรรมการสอนของครูและการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
 - 1.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อจิตสาธารณะของนักเรียน ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์
 - 1.4 โมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สามารถนำเสนอได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 โมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

2. โมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 52.85$, $df = 58$, $p = 0.667$) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .995 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.983
3. โมเดลที่พัฒนาขึ้นสามารถอธิบายความแปรปรวนของจิตสาธารณะร้อยละ 93.00 ($R^2 = .93$)

อภิปรายผล

1. โมเดลที่พัฒนาขึ้นสามารถอธิบายความแปรปรวนของจิตสาธารณะได้ร้อยละ 93.3 ที่เหลืออีกร้อยละ 6.7 เป็นอิทธิพลของปัจจัยหรือตัวแปรอื่นที่ไม่ได้ถูกเลือกเข้ามาศึกษาในโมเดล
2. โมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 คุณธรรมจริยธรรมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยส่งผลในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้จิตสาธารณะเป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นในการวางพื้นฐานให้การอบรมด้านจริยธรรมซึ่งจริยธรรมที่แสดงออกมีทั้งภายในและภายนอก ได้แก่ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ กตัญญูทศเวที ความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบเป็นต้น โดยคุณธรรมเหล่านี้เป็นพื้นฐานของพลเมืองมีบทบาทสำคัญในการร่วมสร้างให้สังคมเข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา หนูรุ่น (2551 : 104) พบว่า ปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะด้านเคารพสิทธิ ได้แก่ สุขภาพจิต ความเชื่ออำนาจในตน ลักษณะมุ่งอนาคต และสติปัญญา โดยส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ .195 .177 .156 และ .131 ตามลำดับส่วนเหตุผลเชิงจริยธรรมส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าน้ำหนักความสำคัญและ พิริยา นิลมาต (2550 : 71) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสำนึกสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้านความกตัญญูทศเวที ความฉลาดทางอารมณ์ พฤติกรรมการสอนของครู และการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ดังนั้นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมจะเป็นผู้มีความประพฤติอันพึงปฏิบัติต่อตนเอง

ต่อผู้อื่นและต่อสังคม เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองขึ้นในสังคม การที่จะปฏิบัติให้เป็นไปเช่นนี้ได้ ผู้ปฏิบัติต้องรู้จักว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด ดังนั้นการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมจึงต้องประกอบกันทั้งความรู้สึทางจิตใจและการปฏิบัติทางกายซึ่งสอดคล้องกับความรู้สึทางจิตอันส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียน

2.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยส่งอ้อมผ่านตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และส่งอ้อมผ่านตัวแปรคุณธรรมจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และส่งผลในทางบวกต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน เนื่องจากครอบครัวเป็นกลุ่มแรกผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดพฤติกรรมทางสังคมโดยผ่านวิธีการเลี้ยงดู โดยการอบรมเลี้ยงดูเป็นการสอนให้เด็กรู้จักความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวและการปฏิบัติต่อผู้อื่น ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูจะมีผลต่อพัฒนาการของเด็กหลาย ๆ ด้านทั้งด้านอารมณ์และจิตใจ เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการ ประการแรกการที่บิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูแสดงความรัก ให้การยอมรับ ชื่นชม สนับสนุน สนใจใกล้ชิดกับบุตร ประการที่สองมีการให้เหตุผลอธิบาย ประกอบการสนับสนุนและห้ามปรามบุตรในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และประการที่สามมีความสม่ำเสมอเหมาะสมในการให้รางวัลหรือลงโทษต่อบุตร เมื่อเด็กได้รับอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจากบิดามารดามาก จึงเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ซึ่ง ดวงเดือน พันธุนาวัน (ดวงเดือน พันธุนาวัน. 2520 : 5 ; อ้างอิงจาก Erikson. 1968) อธิบายไว้ว่า เมื่อเด็กได้รับความรักเพียงพอจากบิดามารดาเด็กจะมีความรู้สึกรักใคร่ไว้วางใจและจะแผ่ขยายความรู้สึกเหล่านี้ไปยังบุคคลอื่น สิ่งอื่นและสภาพแวดล้อมที่แปลกใหม่ จึงสอดคล้องกับจิตสาธารณะในองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม การลงมือกระทำและการทุ่มเทอุทิศตน ในเรื่องของส่วนรวม รวมไปถึงการดูแลและใช้ของส่วนรวมอย่างทะนุถนอมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชราภรณ์ มอนต์ (2546 : 70) ที่ศึกษาผลของการอบรมเลี้ยงดูและบรรยากาศในครอบครัวที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุและผล และการอบรมแบบควบคุมมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 พฤติกรรมการสอนของครู เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยส่งผลทางอ้อมผ่านตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคุณธรรมจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามลำดับ พฤติกรรมการสอนของครูอันได้แก่ ลักษณะหรือบุคลิกภาพ วิธีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น การจัดกิจกรรมการสอนวิธีการสอน การใช้สื่อการสอน การอธิบาย การถาม การประมวลผลเพื่อให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตรงกับหลักสูตรที่เรียนครูเป็นผู้หาเทคนิควิธีการ ตลอดจนแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิเวศน์ คำผิง (2547 : 45-47) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงยืน อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีความรับผิดชอบรายด้านเพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .05 และสุภาพร พรหมสา (2550 : 39-40) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเฉลิมมณีนายวิทยาการ จังหวัดสมุทรปราการกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีคะแนนจากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนและโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มมีการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนทั้งโดยรวมและรายด้านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4 ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยอ้อมผ่านทางคุณธรรมจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถภายในของตนเองรู้ถึงความเป็นไปได้และความพร้อมของตนเองรู้เท่าทันและสาเหตุการเกิดอารมณ์ ความสามารถในการควบคุมตนเอง ควบคุมอารมณ์ที่แปรปรวนได้ เป็นคนที่รักษาความสัตย์ซื่อ เชื่อถือได้รับผิดชอบในการกระทำของตนเอง ประพฤติตนอย่างมีจริยธรรม การนำอารมณ์ตนเองไปสู่สิ่งที่มุ่งหวัง ด้านความสามารถทางสังคม ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ประกอบ ด้วยรู้และตระหนักถึงความรู้สึกของคนอื่น มีความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจผู้อื่นเข้าใจการมองในมุมต่าง ๆ ของผู้อื่น มีส่วนช่วยสนับสนุนส่งเสริมในความสามารถของพวกเขาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญญาณี ดีพรหม (2551 : 73) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเขาวงกตปัญหาทางอารมณ์กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า สหสัมพันธ์ค่าโนนคอรระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระ เขาวงกตปัญหาทางอารมณ์ในแต่ละด้าน ได้แก่ การตระหนักรู้ในตนเอง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง แรงจูงใจในตนเอง ความเข้าใจผู้อื่นและการมีทักษะทางสังคม กับกลุ่มตัวแปรตามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในแต่ละด้าน คือ การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ การประหยัดและอดออม การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา การมีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย การมีความรักชาติ ศาสน์และกษัตริย์ มีค่าสหสัมพันธ์คานิคอล .507 .432 .201 .179 และ .066 ตามลำดับ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติในสองชุดแรก ที่ระดับ .01 ดังนั้นความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถที่จะรับรู้หรือเข้าใจความรู้สึก ความคิดและอารมณ์ของตนเองได้ตามความเป็นจริง สามารถประเมินตนเองได้อย่างชัดเจน ตรงไปตรงมา มีความเชื่อมั่น รู้จักจุดเด่น จุดด้อยของตน เป็นคนซื่อตรงพูดแล้วรักษาคำพูด มีจรรยาบรรณ มีสติเข้าใจคน ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง จึงเป็นบุคคลที่ไม่ละเลยที่จะเข้าใจความรู้สึกของบุคคลอื่นมีแรงบันดาลใจในการคิดและกระทำเพื่อบุคคลอื่น รวมถึงสร้างสรรค์สิ่งดีเพื่อตนเองและสังคมซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของผู้มีจิตสาธารณะ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครอบครัวเป็นกลุ่มแรกผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดพฤติกรรมต่าง ๆ โดยผ่านการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อเด็กหลาย ๆ ด้าน ดังนั้นครอบครัวจึงเป็นพื้นฐานแรกที่จะปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้เด็กได้เรียนรู้และปฏิบัติตามกลุ่มที่สองคือโรงเรียน ซึ่งโดยปกติเด็กจะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่โรงเรียนในแต่ละวัน ดังนั้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูจึงมีมากซึ่งเป็นโอกาสดีที่โรงเรียนจะมีส่วนช่วยส่งเสริมและจัดกิจกรรมต่าง ๆ

ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมที่ดี ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ส่งผลให้นักเรียนมีจิตสาธารณะอันเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับนักเรียนเพื่อเป็นกลไกให้สังคมไทยเป็นระเบียบและเป็นสังคมที่น่าอยู่ต่อไป

1.2 เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูและพฤติกรรมการสอนของครูเป็นปัจจัยที่มีอิทธิต่อจิตสาธารณะที่สำคัญและยังส่งผลไปยังความฉลาดทางอารมณ์และจริยธรรม ดังนั้นครูและผู้บริหารควรมีความร่วมมือทั้งจากครอบครัวและโรงเรียนให้ส่งเสริมการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และจริยธรรม เพื่อเป็นพื้นฐานอันจะส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษาครั้งนี้มีตัวแปรด้านคุณธรรม ควรมีการแยกตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ เป็นตัวแปรความมีวินัย ตัวแปรความรับผิดชอบ ตัวแปรความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และตัวแปรความกตัญญูทดแทน เพื่อศึกษาอิทธิพลในแต่ละตัวแปรว่ามีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะมากน้อยต่างกันอย่างไร

2.2 ควรนำตัวแปรอิทธิพลเหล่านี้ไปศึกษาในเชิงลึก การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงทดลองไปทำการวิจัยในระดับมัธยมศึกษาและในระดับมหาวิทยาลัยต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างโรงเรียนขนาดต่างกันว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. การประกันคุณภาพการศึกษา. เอกสารทางวิชาการ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.
- กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2546.
- ชาย โปสิตาและคณะ. รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง จิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ : ศึกษากรณีกรุงเทพฯ. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.
- เจษฎา หนูรุ่ง. ปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2551.
- ดวงเดือน พันธมนาวินและเพ็ญแข ประจันปัจฉินัก. จริยธรรมของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2520.
- นิเวศน์ คำผิง. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนปรีอใหญ่วิทยาลักษณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- ปริญญ์ ดีพรหม. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนิสิต ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2551.
- ปิริยา นิลมาตร. ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม. สำนึกไทยที่พึงปรารถนา. กรุงเทพฯ : มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย, 2543.
- วชิราภรณ์ มอนเต. เรื่องผลของการอบรมเลี้ยงดูและบรรยากาศในครอบครัวที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยรุ่นตอนต้นในกรุงเทพฯ. กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.
- สมพงษ์ สิงหะพล. “ต้องสอนให้เกิดจิตสำนึกใหม่,” วารสารสีมาจารย์. 13(27) : 15-16 ; มิถุนายน - ตุลาคม, 2542.
- สุชาดา จักรพิสุทธิ์. “จิตสำนึกสาธารณะ,” วารสารศิลปวัฒนธรรม. 22(9) : 22-23 ; กรกฎาคม, 2544.
- สื่อพลัง. “จิตสำนึกสาธารณะเส้นทางสู่ประชาสังคม,” วารสารสื่อพลัง. 7(3) : 3-19 ; สิงหาคม, 2542.